

Comunicació i interacció educativa II

2013/2014

Codi: 103683

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	FB	1	A
2500261 Pedagogia	FB	1	A
2500797 Educació Infantil	FB	1	A
2500798 Educació primària	FB	1	A

Professor de contacte

Nom: Maria Noemí Santiveri Papiol

Correu electrònic: Noemi.Santiveri@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit en l'assignatura.

Objectius

Assignatura d'aproximació al fet educatiu des de la perspectiva dels fenòmens comunicatius i els de la interacció presents en tota realitat educativa. És una de les quatre assignatures que componen la formació bàsica compartida de la Facultat que prepara en competències bàsiques i funcionals que qualsevol professional de l'educació necessita.

L'assignatura té un vessant clarament pràctic i aplicatiu i per això es dissenya la docència amb un percentatge molt alt de seminaris amb grups reduïts d'estudiants.

Objectius formatius generals:

- Desenvolupar competències socials, emocionals i de treball en equip.
- Desenvolupar habilitats per a l'aprofitament dels recursos TIC al servei de l'aprenentatge i l'ensenyament.

Competències

Educació social

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa
- Incorporar les tecnologies de la informació i comunicació per aprendre, comunicar-se i col·laborar en contextos educatius i formatius
- Liderar processos socioeducatius per crear un bon clima de treball, promoure el treball cooperatiu i la

comunicació oberta i igualitària.

- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Pedagogia

- Administrar i gestionar centres, institucions, serveis i recursos educatius i formatius.
- Analitzar i comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, polítics, ambientals i legals que conformen situacions i propostes educatives i formatives.
- Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Educació Infantil

- Analitzar i incorporar de manera crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals multiculturalitat i interculturalitat discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible.
- Demostrar que coneix l'evolució de les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació i, en particular, de la televisió en la primera infància.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, comunicar-se i compartir en contextos educatius i formatius.

Educació primària

- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.
- Relacionar l'educació amb el medi i cooperar amb les famílies i la comunitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten a l'educació: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles.
2. Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i la seva incidència en la formació integral assumint que l'exercici de la funció educativa ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
3. Comprendre els referents teòrics i legals de les institucions educatives i demostrar un coneixement de la diversitat d'accions que comprèn el seu funcionament.
4. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i analitzar i valorar la incidència dels referents històrics, culturals, polítics i ambientals en les situacions i propostes educatives i formatives.
5. Conèixer els processos d'interacció i comunicació per abordar l'anàlisi de camp mitjançant metodologia observacional, utilitzant tecnologies de la informació, documentació i audiovisuals.
6. Conèixer experiències internacionals i exemples de pràctiques innovadores en educació per analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.
7. Conèixer l'evolució històrica de la família, els diferents tipus de famílies, d'estils de vida i d'educació en el context familiar.
8. Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu espanyol situant-lo en el context europeu així com la legislació que el regula.
9. Conèixer les tecnologies de la informació i de la comunicació, la seva evolució i les seves implicacions educatives
10. Desenvolupar un treball col·laboratiu, en equip, com a pas previ per al treball en xarxa.
11. Diagnosticar la realitat socio-educativa dels centres a partir de la identificació dels factors socials que la condicionen.;;;
12. Expressar-se i utilitzar els llenguatges corporal, musical i audiovisual per discernir selectivament la informació audiovisual que contribueix a l'educació, a la formació cífica i a la riquesa cultural.
13. Identificar la influència de la desigualtat social sobre l'alumnat i les dinàmiques dels centres educatius.;;;

14. Reconèixer el valor social de l'educació i el valor de la diversitat per adquirir recursos que afavoreixin la integració educativa i l'actuació en contextos multiculturals.
15. Reconèixer la importància de la participació de les famílies en el procés educatiu i en les dinàmiques institucionals.;;;
16. Valorar un context o escenari socio- educatiu i fer propostes de planificació educativa.;;;

Continguts

1. Comunicació i educació
 1. Teories de la comunicació aplicades a l'educació.
 2. Aspectes de la comunicació rellevants en els processos educatiu
3. Suports multimèdia i comunicació oral.
 1. Les funcions dels suports audiovisuals en els diferents tipus de situacions comunicatives.
 2. La distribució de la informació: llenguatge verbal i suports audiovisuals.
5. Comunicació i interacció educatives.
 1. La interacció en els espais educatius: aspectes socioafectius i comunicatius.
 2. L'observació i l'anàlisi de la dinàmica de grup. El rol propi en el grup.
 3. El treball en equip i la participació per al desenvolupament del grup.
 4. El grup com a recurs educatiu.
7. Intervenció en educació emocional.
 1. El món emocional. L'expressió, comprensió i regulació emocionals.
 2. El desenvolupament emocional. El rol de les emocions en l'educació. La influència dels estils educatius en l'àmbit emocional.
 3. Estratègies i tècniques per al desenvolupament de les competències emocionals en l'educació.
9. Cultura visual i TIC en la societat actual: competències digitals i audiovisuals.
 1. Les tecnologies de la informació i la comunicació com a tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement en la societat mediàtica. Impacte social de les TIC.
 2. La cultura digital i audiovisual i la mediació en els processos d'interacció i comunicació. Implicacions per a l'educació.
 3. La capacitat de buscar, seleccionar, analitzar informació representada de diferent manera.
11. Audiovisuals i TIC com a mitjà per a l'expressió i la comunicació.
 1. Llenguatges i mitjans audiovisuals. Anàlisi i producció de missatges audiovisuals per a l'educació. Aplicacions educatives.
 2. Anàlisi i producció del multimèdia interactiu. Diferents tipus d'interacció i de multimèdia..Aplicacions educatives.
 3. Internet com a instrument per a la cerca d'informació i per a la interacció col·laborativa. El concepte de web 2.0 i els seus serveis. Aplicacions educatives

Metodologia

Les sessions presencials són exposicions per part del professorat de qüestions bàsiques i complementàries. Es realitza amb tot el grup classe.

Els seminaris en grups reduïts són espais de treball (amb 1/3 part del gran grup) on mitjançant activitats diverses (estudi de casos, anàlisi de materials, dinàmiques de grup, resolució de problemes, creació de material visual, disseny d'informació per xarxa, etc.) s'aprofundeix en els continguts de l'assignatura. En altres ocasions es desenvolupen activitats pràctiques utilitzant mitjans tecnològics, materials complementaris, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Presencial en gran grup	10	0,4
Seminaris en grups reduïts	45	1,8
Tipus: Supervisades		
Tutories i seguiment de les activitats proposades tant presencial com virtualment	50	2
Tipus: Autònomes		
Treball autònom individual i en grup	45	1,8

Avaluació

L'assistència a les activitats dirigides és obligatòria per assolir els objectius de l'assignatura. Per poder ser avaluat caldrà haver assistit almenys al 80% de totes les classes de cada àmbit.

Per a superar l'assignatura caldrà demostrar haver desenvolupat les competències treballades tant pel què fa a l'apartat de grups i emocions, com en l'apartat de les TAC. Per això s'ha d'haver superat ambdues parts amb una nota mínima de 5 en cadascuna.

La còpia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que serà sancionat amb un zero a l'activitat i no es tindrà dret a reavaluar-la. En cas de reincidència es suspendrà tota l'assignatura. Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Podeu veure la documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Cada professor/a orientarà i corregirà la part corresponent als seus continguts en l'opció 1 ò 2	6,6%	0	0	10
Evidències en grup de Grups i Emocions	26,6%	0	0	2, 10, 13, 14, 15
Evidències en grup de TAC	26,6%	0	0	1, 5, 12
Evidències individuals de TAC	20%	0	0	4, 6, 9, 16
Evidències individuals en Grups i Emocions. Pot realitzar-se un Examen	20%	0	0	3, 7, 8, 11, 14

Bibliografia

AGUILERA. D. C. (1995) *Intervention en situation de crise. Théorie et méthodologie*. InterEditions. Paris.

AGULLÓ, M. J. ;FILELLA, G. ; GARCÍA NAVARRO, E. ;LÓPEZ CASSÀ, E. BISQUERRA, R. (Coords) (2010) *La educación emocional en la práctica..* Horsori- ICE. Barcelona.

ALBERONI. F. (1999) *l'Optimisme*. Pòrtic. Barcelona

ALBERONI. F. (2001) *l'Esperança*. Gedisa. Barcelona.

- Alonso J, Roman JM (2003). Educación familiar y autoconcepto en niños pequeños. Madrid: Pirámide.
- Area Moreira, M. (2004) "Máquinas que enseñan. Una revisión de los métodos de enseñanza aprendizaje con ordenadores" *Bordón*, 56 (3 y 4), 483-491.
- Area Moreira, M. (2007) Decálogo para el uso didáctico de las TICs en el aula [en línea] disponible en <<http://ordenadoresenlaaula.blogspot.com>> [10/07/09]
- Area Moreira, M.; Gros, B. Y Marzal García-quismondo, M. (2008) Alfabetizaciones y tecnologías de la información y la comunicación. Madrid: Editorial Síntesis.
- Aronson, E. (2007): El animal social. Madrid: Alianza Editorial, S.A.
- Bach, E. i Darder, P. (2004): Des-educa't. Barcelona: Edicions 62.
- BAR-ON, R., y PARKER, J. (2001): *The Handbook of Emotional Intelligence. Theory, developmental, and application at home, school, and in the workplace* Jossey-Bass.. San Francisco
- BARROSO, J. Realización audiovisual Madrid. Síntesis , 2008.
- BELLENGER, L. (1994)*La confiance en soi. Avoir confiance pour donner confiance*. ESF. Paris.
- BISQUERRA, R. (Coord.) (2011) *Educación emocional*. Desclée Brouwer. Bilbao.
- BRANDEN. N. (2010) *Cómo mejorar su autoestima*. Paidós. Barcelona.
- Brunner, José Joaquín y Tedesco, Juan Carlos (Editores) (2003): Las Nuevas Tecnologías y el Futuro de la Educación. Instituto Internacional de Planeamiento de la Educación (IIPE) UNESCO y Septiembre Grupo Editor. Buenos Aires, Argentina
- Cabero, M. (2010). El coaching emocional. Col·lecció Vull Saber, n. 86. Barcelona: UOC
- Cabero, M. (2011). El bienestar emocional. Col·lecció Vull Saber, n. 128. Barcelona: UOC
- CAMPS. V. (2005) *La voluntad de vivir*. Ariel. Barcelona.
- CAMPS. V. (2011) *El gobierno de las emociones*. Herder. Barcelona.
- CANET Centellas, Fernando. Narrativa audiovisual: estrategias y recursos. Madrid: Síntesis, 2009.
- CARDINALI. D. P. (1991) *Manual de neurofisiología* .Díaz de Santos. Madrid.
- Castaño C.; Maiz I.; Palacio, G.; y Domingo, J. (2008) Prácticas educativas en entornos web 2.0. Madrid: Editorial Síntesis.
- Castells, Manuel. La Era de la información. Economía, Sociedad y Cultura, Vol1. (Prólogo y Capítulo 1º). Ed. Alianza Editorial, Madrid, 1997. Vol1. La sociedad en red. Prólogo y capítulo 1 Pags. 27-87.
- CELEIRO, S. - GALOBARDES, M. (2013) *La inteligencia emocional. Guía pràctica para padres y educadores*. Tagus. Barcelona
- Cerezo F, Calvo AR, Sanchez C (2011). PROGRAMA CIP. Intervención psicoeducativa y tratamiento diferenciado del bullying. Madrid: Pirámide .
- CIARROCHI, J.; FORGAS, J., y MAYER, J. (2001): *Emotional Intelligence in Everyday Life: A Scientific Inquiry*. Psychology Press Nueva York..
- CONANGLA, M. (2002) *Cómo superar y convivir con las crisis emocionales. La inteligencia emocional aplicada a las situaciones límite*. Amar. Barcelona.
- Darder, P (coord). 2013: Aprender i ensenyar amb benestar i empatia. Barcelona: Octaedro.

DARLEY, Andrew. Cultura visual digital: espectáculos y nuevos géneros en los medios de comunicación. Barcelona [etc.]: Paidós , 2002.

DARWIN. C. (1984) *La expresión de las emociones en los animales y en el hombre*. Alianza. Madrid.

DÍEZ, Emeterio. Narrativa fílmica: escribir para la pantalla, pensar la imagen. Madrid: Fundamentos , 2006.

Domínguez Figaredo, D. (2007) "Modelos de aprendizaje en la web social" Comunicación y Pedagogía, no 223. pp. 38-42.

ELIAS, M.; TOBIAS, S., y FRIEDLANDER, B. (1999): *Educación con inteligencia emocional*. Plaza y Janés. Barcelona.

Fabra, M. LL. (2003); Técnicas de grupo para la cooperación. Barcelona: CEAC.

FERNÁNDEZ-BERROCAL, P., y RAMOS, N. (2002). *Corazones Inteligentes*. Kairós. Barcelona,

FERNÁNDEZ-BERROCAL, P.; SALOVEY, P.; VERA, A.; RAMOS, N., y EXTREMERA, N. (2001): «Cultura, inteligencia emocional percibida y ajuste emocional: un estudio preliminar», en: *Revista Electrónica de Motivación y Emoción*, 4.

FERRÉS i Prats, Joan. La realización de videogramas didácticos : entrevista a Jordi Lladó. Barcelona: Alta Fulla, 1992.

FERRÉS i Prats, Joan. Uso creativo de videogramas didácticos. Barcelona: Alta Fulla , 1990.

FREUD. S. (1986) *El chiste y su relación con el inconsciente*. Alianza. Madrid.

FROMM. E (1959) *El arte de amar*. Paidós. Barcelona.

GALINDO. A. (2003) *Inteligencia emocional para jóvenes*. Parson- Prentice Hall. Madrid.

GARCÍA. C. (2010) *Más amor y menos química. Gestiona tus emociones y disfruta de una vida sin instrucciones de uso*. Santillana. Madrid.

GARDNER, H, (2005) *Inteligencias múltiples: la teoría en la práctica*. Paidós. Barcelona

GARDNER, H. (2012) *El desarrollo y la educación de la mente*. Paidós. Barcelona.

GARDNER, H. (2001): *La inteligencia reformulada*. Paidós. Barcelona,

GARDNER, H. (2004) *Mentes flexibles: El arte y la ciencia de saber cambiar nuestra opinión y la de los demás*, Paidós. Barcelona.

GARDNER. H. (1987) *Arte, mente y cerebro*. Paidós. Buenos Aires.

Garrido Ferradanés, F. (2007) "Internet, software social y educación" Comunicación y Pedagogía, no 223, pp.43-46.

GAVILÁN. F. (2010) *No se lo digas a nadie... así. Mejora tus relaciones a través de la inteligencia emocional*. Planeta. Barcelona.

GIL, R. (2011) *Neuropsicología*. Elsevier - Masson. Barcelona.

Gimenez-Dasi M, Fernandez M, Daniel MF (2013). Pensando las emociones. Madrid: Pirámide.

GLADWELL. M. (2005) *La intel·ligència intuïtiva. Com decidir d'un cop d'ull*. Edicions 62. Barcelona.

GODEFROY, C. H. -STEEVENS, D.R. (2007) Las técnicas del pensamiento positivo. RBA. Barcelona.

GOLEMAN, D. (1996): *Inteligencia emocional*. , Kairós Barcelona.

- GOTTMAN, J., y DECLAIRE, J. (1997): *Los mejores padres*. Javier Vergara. Madrid,
- Gros, B. (2000) *El ordenador invisible*. Barcelona: Gedisa. López, F. (2008): *desarrollo afectivo y social*. Madrid: Piramide.
- GUBERN, Román. *Patologías de la imagen*. Barcelona: Anagrama, D.L. 2004.
- GÜELL, M., y MUÑOZ, J. (1999): *Desconócete a ti mismo. Programa de alfabetización emocional*. Paidós. Barcelona.
- HIRSCHMAN. A. O. (1999) *Las pasiones y los intereses*. Península. Barcelona.
- HUME. D. (1992) *Tratado sobre la naturaleza humana*. Tecnos. Madrid.
- 2003). PROGRAMA PEHIA. Enseñanza de habilidades interpersonales para adolescentes. Madrid: Pirámide.
- KÜBLER- ROSS, E. (1997) *La rueda de la vida*. Ediciones B. Barcelona.
- LACROIX. M. (2005) *El culto a l'emoció. La campana*. Barcelona.
- Lafuente MJ, Cantero MJ (2010). *Vinculaciones afectivas*. Madrid: Pirámide.
- López F, Carpintero E, del Campo A, Lázaro S, Soriano S (2006). *Programa Bienestar*. Madrid: Pirámide. .
- López F, Etxebarria I, Fuentes MJ, Ortiz MJ (2001). *Desarrollo afectivo y social*. Madrid: Pirámide. .
- Luft, J. (1992): *Introducción a la dinámica de grupos : los pequeños grupos y su rol en la práctica social y educativa*. Barcelona: Herder.
- LYONS. W. (1980)*Emotion*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Marin, M. (2008): *El grupo desde la perspectiva psicosocial conceptos basicos*. Madrid: Piramide.
- MARINA, J. A. (1996) *El laberinto sentimental..* Anagrama. Barcelona.
- MARINA. J. A. (1993) *Teoría de la inteligencia creadora*. Anagrama. Barcelona.
- MARINA. J.A. (1998) *El laberinto sentimental*. Anagrama. Barcelona.
- Mestre, J.M. i Fernández Berrocal, P. (2007): *Manual de inteligencia emocional*. Madrid: Ediciones Piramide
- MORGADO. I. (2007) *Emociones e inteligencia social*. Ariel. Barcelona.
- PHILLIPS. M. (1999) *Cómo lograr la excelencia emocional*. Edaf. Madrid.
- PONCE, D. (2010) *El dolor de espalda y las emociones. Conocerse para curarse*. Plataforma. Barcelona.
- PONT, E. (2006) "Calidad de vida y educación". *Ier Congreso Internacional Pedagogía, Diversidad Educativa e Inclusión*. Medellín. Antioquia. Colombia.
- PONT. E. (2006) "Visiones desde la enfermedad". *Metas de enfermería*, 5. Vol.9. DAE, S. A. València. ([http://www. Enfermeria21.com/Revistas/fasciculo](http://www.Enfermeria21.com/Revistas/fasciculo))
- PUNSET, E. (2010) *Viaje a las emociones..* Destino. Barcelona.
- PUNSET, E. (2011) *Excuses per no pensar..* Destino. Barcelona.
- PUNSET, E. (2012) *El que ens passa per dins*. Destino. Barcelona.
- PUVHE. R; LOZANO. H. (2002) *El sentido del humor en el niño*. Siglo del hombre. Bogotá.

Redolar, D. (2010). L'estrès. Col·lecció Vull Saber, n.126. Barcelona: UOC

RESTREPO. L. C. (1997) *El derecho a la ternura*. Península. Barcelona.

Richard, E. I McClintock, A. (2008): *Teoría y práctica de la comunicación humana*. Barcelona: Paidós.

Roca, E. *Cómo mejorar tus habilidades sociales*. (2005). Barcelona: ACDE Psicología.

ROCA, Juan Ramón. 983 preguntas y respuestas sobre cine, vídeo y televisión. San Vicente, Alicante : Club Universitario, 2003 (2ª ed).

Ruiz D, Cabello R, Palomera R , Ver ficha de Natalio Extremera Pacheco; Extremera N, Salguero JM, Fernández P (2013). Programa INTEMO. Guía para mejorar la inteligencia emocional de los adolescentes. Madrid: Pirámide.

SALMURRI, F. (2004): *Libertad emocional: estrategias para educar las emociones*. Paidós. Barcelona

SALOVEY, P, y MAYER, J. D. (1990) *Imagination, Cognition, and Personality*,9.

SALOVEY, P., y SLUYTER, D. (1997): *Emotional Development and Emotional Intelligence: Implications for Educators*. Basic Books. Nueva York.

SÁNCHEZ, J. Narrativa audiovisual. Barcelona: Editorial UOC, 2006.

SASTRE, G y MORENO, M (2002) *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional*. Gedisa. Barcelona.

SAVATER. F. (1997) *El valor de educar..* Ariel. Barcelona

SERVAN -SCHREIBER, D. (2004) *Curación emocional*. Kairós. Barcelona.

SHAPIRO, L. E. (1997): *La inteligencia emocional en niños*. Javier Vergara. Madrid

SIEGEL, D. J.; PAYNE BRYSON, T. (2012) *El cerebro del niño. Estrategias revolucionarias para cultivar la mente en desarrollo de tu hijo*. Alba. Barcelona

STERNBERG, R. (1997): *La inteligencia exitosa*. Paidós. Barcelona.

TERRICABRAS. J. M. (2002) *I a tu, què t'importa? Els valors*. La Campana. Barcelona.

Teruel J (2007). *Estrategias para prevenir el bullying en las aulas*. Madrid: Pirámide. .

TORREBADELLA, P. (2011) *Cómo desarrollar la inteligencia emocional*. Vía Libro. Rubí (Barcelona)

Trianes MV, Muñoz AM, Jimenez M (2007). *Las relaciones sociales en la infancia y en la adolescencia y sus problemas..*

VALLÉS, A., y VALLÉS, C. (2000): *Inteligencia emocional: Aplicaciones educativas*. Editorial EOS. Madrid.

VILCHES, Lorenzo. *La lectura de la imagen: Prensa, cine, televisión*. Barcelona [etc.] : Paidós , 1986.

Villalba, A. (2001): *Las nuevas tecnologías, la informática y los multimedia, Las nuevas herramientas de intervención educativa* .Educación Social nº19. Barcelona. Pag. 59-66

WEISINGER. H. (1989) *La inteligencia emocional en el trabajo*. Javier Vergara Ed. Madrid.

Weston, A. (1994): *Las claves de la argumentación*. Barcelona: Ariel

ZAK, P. J. (2012) *La molécula de la felicidad. El origen del amor, la confianza y la prosperidad*. Urano. Barcelona.